

Ад рэдакцыі

Уплывовы амэрыканскі сэнатар-рэспубліканец Рычард Лугар прапанаваў выкарыстаць амэрыканскія сілы на тэрыторыі Палестыны для змаганьня з «Хамасам». Новыя амэрыканскія вайсковыя базы растуць як грыбы там, дзе яшчэ пятнаццаць гадоў таму не ступала нага янкі. Ірак, Кіргізія, на чарзе В'етнам, Баўгарыя, Польшча. Напэўна, у недалёкай будучыні таксама Іран, ісламскае кіраўніцтва якога наўрад ці ўратуе дэмакратычнасьць ягонаю палітычнаю сыстэмай. Ідэоляг амэрыканскага нэакансэрватызму Біл Крыстал назваў сваю апошнюю кнігу «Наш шлях пачынаецца з Багдаду».

Вайна ў Іраку ўвідавочніла новыя геапалітычныя расклады, якія выспявалі пасля «халоднай вайны». Эканамічная і тэхналягічная глябалізацыя выперадзіла палітычную. Пэнсійнага веку мэханізм ААН не адлюстроўвае рэальнага раскладу сілаў у сьвеце. І Джордж Буш, не вагаючыся, ступіў на сыцяжыну вайны.

Ляльняныя СМІ забясьпечваюць належны псыхалёгічны фон для любое палітыкі, як апраўдвалі, напрыклад, напалм і дэфаліянты ў В'етнаме. Сыстэма грантаў для ўрадаў і няўрадавых арганізацый стварае сусветную кліенталісцкую сетку. Усё гэта дужа нагадвае прадказаньні літаратараў-фантастаў. (У артыкуле Руслана Хестанова падрабязна аналізуецца найгоршыя магчымыя наступствы рэалізацыі Стратэгіі нацыянальнае бясьпекі ЗША.)

Нягледзячы на гэтыя прыкрасьці, дзясяткі ўрадаў і мільёны людзей на ўсім сьвеце падтрымліваюць дзеянні ЗША і салідарызуюцца зь імі. Ня толькі таму, што спадзяюцца ў выніку апынуцца ў больш стабільным, больш кіраваным і прадказальным сьвеце, у якім будзе больш ладу і спакою. Палітыка ЗША служыць ня толькі амэрыканскім нацыянальным інтарэсам, але і спрыяе глябальнаму зацьверджаньню прыватнай уласнасьці, асабістых свабодаў, юдэяхрысьціянскага рацыянальнага сьветапогляду, што ўрэшце адпавядае індывідуальным і калектыўным чаканьням мільярдаў людзей, у тым ліку й беларускае сярэдняе клясы.

У гэтым сьвятле асабліваю цікавасьць выклікаюць вайсковыя, інфармацыйныя, дыпляматычныя мэханізмы амэрыканскага дамінаваньня. Сьвет ізноў зацікавіўся палітыкай, вайной, войскам і будучыняй. (Пра гэта цікава піша Аляксандар Батура.) Разьбіраючыся ў іх, мы міжволі шукаем адказ на пытаньне, дзе ж канцавая станцыя на шляху, які пачаўся з Багдаду, дзе тое Магадыша глябальнага характару, збой у самаўпэўненай імперыі, калі дасягнутая сытасьць выкліча ў геданіста апатыю? Будучыню немагчыма змадэляваць з дакладнасьцю, але яна заўжды аб'ектыўна абумоўленая.

Адміністрацыя Буша сутыкаецца з супрацівам ня толькі з боку палітычных анахронікаў — аўтарытарных рэжымаў, рэлігійных фундаменталістаў і постмарксісцкіх экстрэмістаў. Для дэмакратычных элітаў розных краінаў сьвету — у тым ліку й Беларусі — культурныя, нацыянальныя ці рэлігійныя вартасьці па-ранейшаму значаць болей за спажывецкія. Гэта стварае доўгатэрміновую процівагу імперыяльнаму дамінаваньню.

Артыкул Міхаэля Фройнда прысьвечаны амэрыкана-эўрапейскім адносінам. Многія эўрапейскія ўрады адмовіліся падпісаць з ЗША дамову аб нявыдачы амэрыканскіх грамадзянаў Міжнароднаму крымінальнаму суду. Эўропа патэнцыйна здольная стаць фінансава мацнейшай за Амэрыку, Кітай таксама. Між імі дэградаваная Расея з гіганцкім прыродным патэнцыялам, які трэба толькі ўзумець выкарыстаць. Але вакол Расеі з захаду і поўдня ланцуг невялікіх дзяржаваў, у якіх моцны амэрыканскі ўплыў і антырасейскія настроі. Нават у Беларусі, што ляжыць на пэрыфэрыі амэрыканскіх інтарэсаў, найбольшы штат мае не нямецкае ці расейскае, а амэрыканскае пасольства.

Рэакцыя амэрыканскіх акадэмічных і інтэлектуальных асяродзьдзяў на дактрыну Буша пераважна нэгатыўная. Асабліваю трывогу ў гэтых асяродзьдзях выклікае спэкуляцыя на дэмакратычных каштоўнасьцях у замежнапалітычных мэтах, якая вядзе да дэвальвацыі саміх паняцьцяў «свабоды» ці «гуманізму», трывожыць іх таксама рост унутранай патрэбы амэрыканцаў у агрэсіі. (Пра гэта добра піша Норман Мэйлер.) Крытычны настрой амэрыканскіх інтэлектуалаў — зарука духоўнага здароўя амэрыканскай нацыі. Пра ўсё гэта гаворка ў нумары «ARCHE», які вы трымаеце.